

Урысыем псауныгъэм икъэхъумэнкIэ иминистрэ Адыгеим и Лышъхъэ дырилэгъэ зэлукIэгъур

Урысыем псауныгъэм икъэхъумэнкIэ иминистрэу Михаил Мурашко Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат тыгъуасэ Москва зэлукIэгъу щыдырилагъ.

Псауныгъэм икъэхъумэнкIэ, джащ фэдэу коронавирусикIэ республикэм эпидемиологием епхыгъэу илофхэм языхтэ тегушылагъэх.

Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэхъумэнкIэ иминистрэу Мэрэтыкьо Рустем а эдэгущылэгъум хэлэжыагъ.

КъызэрэхагъэщыгъэмкIэ, республикэм щыщ нэбгырэ мин 15,2-м ехъумэ коронавируснэ инфекциякIэр къаутэллагъэу агъэунэфыгъ. Эпидемием анахъ зыкъызыщылэгъэу лъэхъаным Iэзэплэ учрежденищмэ ковиднэ чыплэу ялагъэр 1260-рэ зэрэхъуштыгъэр. Мы илъэсым мээам къыщегъэжыагъэу 100-м нэсэу ахэр нахъ мажIэ хъугъэх, ау икIэрыкIэу сымаджэхэм япчъагъэ нахъ хахъоу зырегъэжыагъэм, а пчъагъэр 420-м нэсыгъ. Непэклэ сымэджэхэм ачIэлъхъэу зэлэзэхэрэр нэбгырэ 297-рэ, амбулаторнэ шыкIэм тетэу — нэбгырэ 240-м ехъу. Коронавирусым ыпкIэу кыкIэу нэбгырэ 264-мэ ядунай ахъжыгъ, нэбгырэ мин 14,5-м ехъу алэ кытеуцожыгъ.

Къумпыл Мурат къызэрэхи-гъэщыгъэмкIэ, прививкэ ягъэ-шыгъэнхэм илоф ежъ ышъхъэкIэ ыналэ тырегъэты, мы аужырэ

лъэхъаным вакцинацие ашы-хэрэм хэлшыкIэу ахэхъуагъ. Бэдзэогъум и 8-м ехъуллэу вакцинэ мин 72,6-м ехъу республикэм къылэкIэхъагъ, нэбгырэ мин 60-м ехъумэ ар ахалъхъагъ, пункт 34-мэ вакцинэр щахалъхъэ, ащ хэхъэх мобилъ-нэхэри.

Адыгеим и Лышъхъэ къызэриуагъэмкIэ, нахъ шыагъэ къытэу прививочнэ кампаниер зэхэщэгъэным пэе вакцинэу къытIэклахэрэр нахъыбэ шыгъэн фае.

ЗэлукIэгъум илъэхъан нэмыкI узхэр зилэ сымаджэхэм медицинэ Iэпылэгъу ятыгъэным фэгъэхыгъэ Iофыгъохэм хэушъхъа-фыкIыгъэу атегушылагъэх. Онкологие уз зилэхэм Iэпылэгъоу аратырэр зыпарэки зэпыугъэп, нэмыкI узхэр зилэхэми планым тетэу сымэджэхэм щяIэзэщыгъэх. Мэлылфэгъум къыщегъэжыагъэу зыныбжэ икIугъэхэм ядиспансеризацие падзэжыгъ. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным пшэрыл къызэрафишыгъэм тетэу бэдзэогъум и 1-м къыщегъэжыагъэу сымэджэхэм ачIагъэгуальхъэх ыкIэ игъэклотыгъэу щяIэзэх корона-вирусыр къызэутэлIэгъагъэхэм.

Лъэпкъ проектэу «Псауны-

гъэм икъэхъумэн» игъэцэкIэн теушылэхэ зэхъум зэрэхагъэунэ-фыкIыгъэмкIэ, республикэм иIэзэплэхэр джырэ уахътэм диштэрэ медицинэ оборудованиемкIэ зэтырагъэпсыхъэх, гу-лэынтьэ уз ыкIэ онкологие зилэхэм Iэпылэгъу афэхъух, амбулаторнэ онкологическэ IэпылэгъумкIэ гупчэхэр къызэлуахых, мобилънэ комплексхэр къызы-Iэклагъэхэх. Илъэсэу икIыгъэм фельдшер-мамыку Iэзэплэ 23-рэ агъэпсыгъ.

Республикэ программэу гъэ-кIэжыгъэным фытегъэпсыхъэ-гъэ Iофтхъабзэхэр къыдэзы-

лэйтэхэрэм диштэу медицинэ оборудованиер, автотранспор-тыр къащэфышт, псауныгъэм икъэхъумэнкIэ псэолъэ 16 ашышт, игъэклотыгъэу псэолъи 10 агъэцэкIэжышт. Къумпыл Мурат къызэриуагъэмкIэ, псэо-лэпхъэхэр нахъ лэплэ зэрэ-хъугъэхэм къыхэкIэу а гухэлъ-хэм апэлухъащ ахъщэ тедзэ къыхэгъэкIыгъэн фае.

Ащ нэмыкIэу Адыгеим и Лышъхъэ къахылъхъагъ 2022 — 2024-рэ илъэсхэм федераль-нэ инвестиционнэ программэм жъэгъэуэхэм щыщяIэзэхэрэ дис-пансерыкIэм ишлын хагъэхъанэу.

А проектым Урысые Федера-цием псауныгъэм икъэхъумэнкIэ и Министерствэу къы-дыригъэштэн фае.

ЗэлукIэгъум икIэухым Михаил Мурашко къызэрэхи-гъэщыгъэмкIэ, республикэм и Лышъхъэ къыIэтыгъэ Iофыгъохэм Уры-сыем псауныгъэм икъэхъумэнкIэ и Министерствэу къепхы-гъэ къулыкIухэм лъэшэу анаIэ тетэу щакIэпIэщтых, унэшэу гъэнэфагъэхэри аштэщтых.

**Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэ
ипресс-къулыкIу**

Нэбгырэ 40-м ехъугъ

Бэдзэогъум и 9-м ипчэдыжъ сыхъатыр 10-м ехъуллэу оперативнэ штабым къылэкIэхъэгъэ кэбарымкIэ, Адыгеим зэпахырэ узхэмкIэ исымэджэщ зы нэбгырэ ищылэныгъэ щызэпыугъ.

Зидунай зыхъожыгъэ хъуль-фыгъэр Шэуджэн районым щы-псэуштыгъ. Лабораторнэ уплъэ-кIунхэм къызэрагъэлъэгъуа-гъэмкIэ, зэрылыкIыгъэр зэпа-хырэ узыкIэу COVID-19-р ары.

Зигугъу къэтшыгъэ уахътэм ехъуллэу зэпахырэ узэу коро-навирусыр Адыгеим щыпсэурэ нэбгырэ 15343-мэ къахагъэ-щыгъ.

Ахэм ащыщэу нэбгырэ

508-мэ яIэзэх (чэщ-зыма-фэм къыхэхъуагъэр нэ-бгырэ 41-рэ), хъужыгъэр нэбгырэ 14571-рэ (чэщ-зы-мафэм хэхъуагъэр 15), зи-дунай зыхъожыгъэр —

264-рэ (чэщ-зымафэм зы нэбгырэ хэхъуагъ).

Нэбгырэ 15343-р республикэм муниципальнэ псэупIэхэм атегъагъэу:

— Мыекъуапэ — 6159-рэ;
— Тэхъутэмыкьо районыр — 2151-рэ;
— Мыекъопэ районыр — 2069-рэ;

— Кошхъэблэ районыр — 1126-рэ;
— Красногвардейскэ районыр — 1067-рэ;
— Джэджэ районыр — 816-рэ;
— Теуцожь районыр — 709-рэ;
— АдыгэкIалэ — 671-рэ;
— Шэуджэн районыр — 575-рэ.

Саугъэтыр Мыекъуапэ къахъыжъыщт

Шьолъыр
гъэорышэнымкӀэ Гупчэм
къеты

Адыгеир 01

Социальнэ сетей «Instagram» зыфилорэр къызфигъэфедзэ, Урысыем и Лыхъужъэу, ГРУ-м испецназ ихэушъафыкыгъэ бригадэ илейтенант шъхалэу Владислав Долониным ышэу Николай Шьолъыр гъэорышэнымкӀэ Гупчэм зыкыфигъэзагъ. Лыхъужъым исаугъэт (бюст) къызщыхъугъэ къалэм къахъыжъыным пае чыплэ къыратыным къыкӀэлъэлугъ.

Шьолъыр гъэорышэнымкӀэ Гупчэм зэригъэунэфыгъэмкӀэ, 2016-рэ ильэсым Свердловскэ шьолъырым Белоярскэ къэлэ псэупӀэмкӀэ къутырэу Малые Брусяны зыфилорэм Урысыем и Лыхъужъ шӀэжъ саугъэт шыфагъэуцугъагъ. БэмышӀэу дзэ частыр зэбла-хъугъ, чыплэр хэушъафыкыгъэ кӀэлэцӀыкӀу учреждени-ем ратыжъыгъ. Мэлылфэгъу мазэм Белоярскэ къэлэ псэупӀэм иадминистрацие илӀыкӀо Николай къыфитеуагъ, Владислав исаугъэт къызыщыхъугъэ къалэм ыхъыжъынэу къы-рауагъ.

— Урысыем и Лыхъужъэу

Владислав Долониным исаугъэт А. И. Макаренко ыцӀэ зыхъы-рэ гурыт еджапӀэу N 3-м да-гъэуцонэу Мыекъопэ къэлэ администрацием зэзэгъыныгъэ дишыгъ. Ар загъэуцукӀэ, муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Къа-лэу Мыекъуапэ» тарихъымкӀэ ыкӀи культурэмкӀэ имыжъо-бгъухэм ахагъэхъащт, — къы-лауагъ муниципалитетым ипашэ ипшъэрылхэр зыгъэцӀкӀэрэ Сергей Стельмах.

Владислав Долониным зео-зепэуцужъ пчъагъэхэм ахэлэ-жъагъ. 1995-рэ ильэсым гъэт-хапэм и 3-р ищыӀэныгъэкӀэ аужырэ мѣфагъ. Иунагъо, игу-псэхэм, иныбджэгъухэм лы-

хъужыныгъэшхоу зэрихъагъэр агу дахэкӀэ къынэжъыгъ. Ежъ Владислав хэкӀодагъ, ау къу-

лыкӀу дзыхъырэ нэбгырэ 28-р псаоу къыгъэнэжъыгъ.

Адыгеим и Лышъхъэ и Ад-

министрацие ыкӀи АР-м ими-нистрэхэм я Кабинет, Мые-къопэ къэлэ администраци-ер Шьолъыр гъэорышэным-кӀэ Гупчэм илӀэпӀэгъухэу Лы-хъужъым исаугъэт зыцагъэу-цушт чыплэр агъэнѣфагъ. Гурыт еджапӀэу зыщеджагъэм мы-жъобгъу къыщыфызӀахы-гъагъ, зыщеджэщтыгъэ классхэм ащыщым «Лыхъужъым ипар-тэ» щагъэпсыгъэу кӀэлэеджэкӀо анахъ дэгъухэр дэсых. Джы Владислав Долониным исау-гъэти гурыт еджапӀэм дэтышт. МѣфӀкӀ шӀыкӀэм тетэу Ӏоныгъом и 1-м ар къызӀауахышт.

Шьолъыр гъэорышэнымкӀэ Гупчэм игукъэкӀыкӀэ Владислав Долониным исаугъэт QR-кодым рапхышт. МыекъуапӀэ ар апӀ-рэу агъэфедэшт. Ащ ишӀауагъэкӀэ, мобильнэ телефоным лыхъу-жъыныгъэу кӀалэм зэрихъагъэ-хэр зэрыт социальнэ сетым ихъанхэ алъэкӀышт. Нэужым нэмыкӀ саугъэтхэри, тарихъ чы-плӀэхэри, республикэм издание зѣфӀшъафхэри рапхыщтых. Шьолъырым анахъ мѣханэ зилӀ-хэ чыплӀэхэм якъэбар Адыге-им щыпсӀэхэрэми, хъакӀэу къа-кӀохэрэми къын къащымыхъоу зэрагъэшӀэн алъэкӀышт.

ДЕЛӀКЪО Анет.

Николай ЖУРАВЛЕВ:

«Адыгеим социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ышӀыным иунэе программэ шӀауагъэу къытырэр шьолъырми, цӀыфхэми зэхашӀэн фӀае»

УФ-м и Федеральнэ ЗӀыкӀэ ФедерациемкӀэ и Совет и Тхъаматэ игуадзэу Николай Журавлевыр Адыгэ Республикэм икӀэлэ шъхалэ тыгъуасэ щылагъ. Вице-спикерым ӀофшӀэгъу зӀыкӀэгъу заулэ илагъ, джащ фэдэу мѣханэшхо зилэ социальнэ ыкӀи промышленнэ псӀеу-лӀэхэм ащыщхэр къыплыхъагъэх.

Николай Журавлевыр Адыге-им и Лышъхъэу КъумпӀыл Мурат зылокӀэм, республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоны-

гъэ ышӀыным илофыгъохэм, инвестициехэмкӀэ нахъ хъопса-гъо хъуным, джащ фэдэу фе-деральнэ хэбзэгъэуцугъэр на-

хышӀоу гъэпсыгъэнымкӀэ шьолъырым ипашэхэм предложе-ниеу къахъыгъэхэм атегушы-лагъэх.

Мы мѣфэ дэдэм Н. Журав-левым Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым иректорэу Мамый Даутэ зӀыкӀэгъу дырилагъ. Шьолъырым гъэзэныгъэм хэхъоны-гъэ щышӀыным ыкӀи федераль-нэ программэхэр республи-кэм щыгъэцӀкӀэгъэнхэм ялофы-гъохэр ары анахъ шъхалэу ахэр зытегушылагъэхэр.

Парламентарием Мыекъуапэ ипромышленнэ псӀеуалӀэхэм ащыщхэри къыплыхъагъэх.

— Адыгеим социальнэ-эко-номикэ хэхъоныгъэ ышӀыным

иунэе программэ шӀауагъэу къы-тырэр шьолъырми, цӀыфхэми зэхашӀэн фӀае. Псауныгъэр къэухъумэгъэным, гъэзэныгъэм ыкӀи культурэм алъэныкӀокӀэ фӀо-фашӀэхэр цӀыфхэм зерифѣ-шъуашэу афӀэгъэцӀкӀэгъэнхэр, промышленнэ къыдэгъэкӀыным хэгъэхъогъэныр, инвестиционнэ проекткӀэхэр гъэпсыгъэнхэр пшъэрылх шъхалэх. ЦӀыфхэм ящыӀкӀэ-псӀукӀэ нахышӀу шы-гъэным а псӀеури фӀэорышӀэ, — къыхигъэщыгъ Николай Жу-равлевым.

Дунэе спортыр, щытхъуцӀэхэр

Никита Кучеровым тырэгъушхо

Адыгеим къыщыхъугъэ Никита Кучеровыр зы-хэт хоккей командэу «Тампэм» тегъэгъушӀо.

Бэдзэогъум и 8-м «Там-пэр» Стэнли и Кубок къыдэхы-гъэным фӀэгъэхыгъэ кӀэух ешӀэ-гъум «Монреалым» щытекӀуи,

НХЛ-м ишӀухъафтын шъхалэ зекӀӀыкӀоу ятӀонэрэу къыди-хыгъ.

Никита Кучеровыр Стэнли и

Кубок ибомбардир анахъ дэгъу. 2021-рэ ильэсым ешӀэгъу 23-мэ ахэлэжъагъ, очко 32-рэ къы-хыгъ.

— Ильэс 30-м къыклоцӀ Кубокым фӀэбэнагъэхэм ащы-щэу Никита Кучеровыр ары зекӀӀыкӀоу гъогогъуи 2 бом-бардир анахъ дэгъу хъугъэр, — Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Инстаграм къыщи-лопщыгъ.

— *Сыгу къыздӀэу тичыплӀ-гъоу Никита Кучеровым сы-фӀэгъушӀо Стэнли и Кубок ятӀо-нэрэу къыздӀэхыгъэм, гъэ-хъэгъэ ин зеришӀыгъэм афӀэшӀ. Кубокыр Адыгеим къыхы-нэу, «ОшӀутенэм» тыщызӀыкӀэ-нэу тежэ, — хигъэунѣфыкыгъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КъумпӀыл Мурат.*

Спортым пыцагъэхэм агу къэдгъэкӀыжъы тшӀоигъу Никита

Кучеровым ешӀэгъухэм ащыщ шъобж къыщытыраци, зэнэ-къокъум хэлэжъэн ымылӀэкӀоу охътэ хэхыгъэ зэригъэкӀагъэр. Мэшалахъ, Никитэ хоккеишхом къыгъэзэжъыгъ, илӀэпӀэсэны-гъэкӀэ, игуетыныгъэкӀэ ешӀа-кӀохэм къахэщызэ тегъэгъушӀо, тырэгъушхо.

САХЫДӀКЪО
Нурбий.

Къэралыгъо Думэм Адыгеим ыцІэкІэ идепутатэу Владислав Резник илъэси 5-м Іофэу ышІагъэм икІэуххэм къатегушыІэ

Резник Владислав Матус ыкЪор – я VII-рэ зІугъэкІэгъумкІэ Къэралыгъо Думэм Адыгэ Республикэм ыцІэкІэ идепутат, бюджетымкІэ ыкІи хэбзІахъхэмкІэ Къэралыгъо Думэм и Комитет хэт, бюджет зфышытыкІэхэмкІэ лъэныкъуищ Комиссиен хэт.

ИлъэситфыкІэ узэкІэлэбжымэ цыхъэшхо къысфэшъушыгъ — республикэм ифедэхэр, Адыгеим щыпсэурэ нэбгырэ пэпчъ ифедэхэр Къэралыгъо Думэм къышысыухъумэнхэмкІэ, пхырызгъэкІынхэмкІэ амал къысэшъутыгъ. А илъэсхэм къаглоцІ Адыгеим ипашэхэм гъусэныгъэ пытэ ренэу адысІагъ, Іофыгъо къин зэфэшъафхэр зэхэсфыгъэх, цыфхэм ягумэкыгъохэри сыгукІэ спэблагъэ хъугъэх. Республикэм ипашэхэр сигъусэхэу, партиен «Единэ Россиер» Іэпылэгъу къытфэхъузэ, республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэкІэ, ащ щыпсэухэрэм яІофыгъо зэфэшъафхэр зэшлохыгъэнхэмкІэ бэ дгъэцэкІэн тІэкІыгъэр.

Федеральнэ лъэаплэм тетэу — Урысые Федерациен и Правительствэ, иминистерствэхэм ыкІи иведомствэхэм тыргъусэу Адыгеим исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ илъэныкъо шъхьалэхэм апэлуханэу федеральнэ бюджетым мылкъу къыхэгъэкІыгъэнем Іоф ренэу ыуж титыгъ.

Илъэси 5-м Іофхэу зэдызэшлохыгъэхэм яшІагъэкІэ федеральнэ бюджетым къыхэкІырэ ахъыр **фэди 2,5-м ехъукІэ нахыбэ хъугъэ. 2016-рэ илъэсым ар сомэ миллиарди 6,5-рэ хъуштыгъэмэ, 2021-рэ илъэсым сомэ миллиард 16,4-м нэсыгъ, пстэумкІи сомэ миллиард 68-рэ хъугъэ. Мыш хэхъэ пандемием илъэхъан 2020-рэ илъэсым Іэпылэгъу тедзэу къатыгъэ сомэ миллиарди 6,7-р.** Инфраструктурнэ ыкІи социальнэ псэуалэхэм яшІынрэ язетегъэпсыхъанрэ федеральнэ мылкъоу апэлухэрэр **фэди 9-кІэ нахыбэ хъугъэ. 2016-рэ илъэсым ар зэрэхъуштыгъэр сомэ миллион 582,3-рэ, 2021-рэ илъэсым — сомэ миллиарди 5,1-рэм нэсыгъ, зэхъубытагъэу сомэ миллиард 20,2-рэ хъугъэ.** Ащ нэмыкІэу УФ-м и Правительствэ Адыгеим

социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышІыштымкІэ хэушъафыкІыгъэ программэ, нэмыкІ шъолъыр заулэхэм афэдэу, ыштагъ. 2020-рэ илъэсым къысгъэжъагъэу а программэр гъэцэкІэгъэ хъуным пае Адыге-

Владислав РЕЗНИК: «Я VII-рэ зІугъэкІэгъумкІэ Къэралыгъо Думэм Іоф зышысІлэгъэ илъэси 5-м къыклоцІ Адыгеим ипашэхэр сигъусэхэу, партиен «Единэ Россиер» къыдделэзэ, федеральнэ бюджетым щыщ сомэ миллиардипшІ пчъагъэ дгъэфедэн тІэкІыгъ. Адыгеим щызэтырихъэгъэ Іофыгъохэу пстэуми апэу зэшлохыгъэн фаехэм ягъэцэкІэнкІэ, республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэрэ цыфхэм ящІэкІэ-псэукІэ нахышІу шІыгъэнымрэ ямызакъоу, ашъхэкІэ цыфхэр зыгъэгумэкІыхэрэ Іофыгъо зэфэшъафхэм язэшлохынкІэ дгъэфедагъ. Республикэм щыпсэухэрэр анахъэу зыгъэгумэкІыхэрэ Іофыгъохэр зэкІэ зэшлохыгъэ хъунхэм ренэу тыналэ тедгъэтыгъ».

им илъэс къэс сомэ миллиард къыфыхагъэкІы.

Ащ фэдэ федеральнэ Іэпылэгъушхом ишІагъэкІэ ашІыгъэх ыкІи джыри ашІых еджаплэхэр, кІэлэцІыкІу Іыгыплэхэр, поликлиникэхэр ыкІи сымэджэщхэр, гъогухэр, культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ псэуалэхэр, укъэбзальэхэр, псырыкІуапІэхэр ыкІи нэмыкІ псэуалэхэу социальнэ мэхъанэ зІлэхэр.

Илъэситфым къыклоцІ тире-республикэ щыпсэухэрэм апае бэ зэшлохын слъэкІыгъэр, бэ къыздэхъугъэр.

ЗэшІохыгъэ хъугъэр

Адыгеим ипашэхэмрэ партиен «Единэ Россиер» тызэгъусэу федеральнэ мылкъум игъэфедэнкІэ Іофэу зэдэтшІагъэм ишІагъэкІэ илъэси 5-м къыклоцІ социальнэ мэхъанэ зІлэ, инфраструктурнэ ыкІи нэмыкІ псэуалэхэу республикэм исхэм ящІагъэхэр гъэпсыгъэ хъугъэх.

Поликлиникэхэмрэ сымэджэщхэмрэ

Медицинэ фэло-фашІэхэр къызфэгъэфедэгъэнхэр, псауныгъэм икъэухъумэн нахышІоу зэхэсгъэныр — а Іофыгъохэр ары 2016-рэ илъэсым щылэгъэ хэдзынхэм ялъэхъан республикэм исхэм нахыбэу къалэ-тыгъэхэр. Адыгеим ипашэхэр тигъусэхэу федеральнэ Іэпылэгъум епхыгъэ ІофшІэнэу дгъэцэкІагъэм ишІагъэкІэ мэхъанэ-шхо зІлэ Іофыгъохэр зэшлохыгъэ хъугъэх. Пстэуми апэу зигугъу къэсшыштыхэр федеральнэ Іэпылэгъур анахъ лъэшэу зыщытищІэкІэгъэгъэ псэуалэхэр ары.

— Къоджабэмэ фельдшер-мамыку пунктхэр (ФАП-хэр) лъэшэу ящІэкІагъэх. ТкІуачІэ зэхэлъэу Іофым тызэрэкІолагъэм ишІагъэкІэ Іофыгъом изэшлохын псынклэу лыкІуатэу ригъэжъагъ. **Илъэситфым къыклоцІ, 2018 – 2020-рэ илъэсхэм, федеральнэ мылкъум щыщэу сомэ миллион 100 фэдиз**

амылъэкІэу щытыгъэр аухыгъ. **Федеральнэ бюджетым сомэ миллион 35,5-рэ къыхэгъэкІи, пІэлъэ кІэкІым къыклоцІ ащ епхыгъэ ІофшІэнхэр ухыгъэ хъугъэх.**

— 2020-рэ илъэсым МыекЪопэ къэлэ клиническэ сымэджэщым кІэлэцІыкІухэр къызщыхъухэрэ ятфэнэрэ къатыр къытырашІыхагъ нэбгырэ пчъагъэу чІафэрэр нахыбэ шІыгъэным пае. **Федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллион 135,75-рэ ащ пэлухагъ.**

— Мы илъэсым, федеральнэ Іэпылэгъум ыуж тызэритыгъэм ишІагъэкІэ, Джэджэ район гупчэ сымэджэщым икорпус шъхьалэ агъэпсыгъ. **Федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллион 110-рэ фэдиз ащ пэлухагъ.**

МыекЪопэ къэлэ кІэлэцІыкІу поликлиникэм пае ищІэкІэгъэ мебелир ыкІи оборудованиер зэрыт унэ хъазыр тцэфыгъэ, ащ нэбгырэ 1100-мэ яфэло-фашІэхэр зы мафэм шагъэцэкІэшъуштых. Сабыххэр зэрыс

къэухъумэгъэныр» зыфилорэм къыдильытэрэ Іофтхьабзэхэм апэлухагъ. 2020-рэ илъэсым пандемием илъэхъан медик-хэм, социальнэ ІофышІэхэм, пІэкІорхэм язэтегъэпсыхъан, COVID-19-р къыззутэллагъэхэм зэрІэзэщтхэ уцхэм якъэщэфын пэлуханэу сомэ миллиард фэдиз хъурэ ахъцэ тедзэр Адыгеим къыфыхагъэкІыгъагъ.

Еджаплэхэмрэ кІэлэцІыкІу Іыгыплэхэмрэ

2016-рэ илъэсым щылэгъэ хэдзынхэм ялъэхъан Адыгеим щыпсэухэрэм бэрэ къалэтыгъагъ еджаплэхэмрэ кІэлэцІыкІу Іыгыплэхэмрэ чІыплэу яІэр зэримыкъурэм Іоф. Республикэм ипашэхэм джыдэдэм лъэшэу анаІэ зытырагъэтыхэрэм ащыщ чІыпІаІэхэр гъэпсыгъэнхэр. Лъэпкъ проектхэу «Гъэсэныгъэм-рэ» «Демографиенм-рэ» адиштэу федеральнэ Іэпылэгъушхо къытфыхагъэкІынэу хъугъэ. Щысэ заулэ къэсхъын.

— 2018-рэ илъэсым Тэхутэ-мыкЪое районым ит къуаджэу АдыгеякІэм нэбгырэ 990-м тегъэпсыхъэгъэ еджапІаІэ къыщызэІахыгъ. Дэгъоу зэтегъэпсыхъэгъэ, джырэ уахътэм диштэрэ еджапІэм лабораториэхэр, мастерскойхэр, программнэ комплексхэр, тхылъеджаплэ, спортзалхэр хэтых. **Федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллион 332,5-рэ ащ пэлухагъ.**

— 2019-рэ илъэсым федеральнэ мылкъум ишІагъэкІэ ТэхутэмыкЪое районым ит псэуплэу Інэм нэбгырэ 1100-рэ зычІлэфэшт еджаплэу N 2-р шагъэпсыгъ. Ар джырэ уахътэм диштэу дэгъу дэдэу зэтегъэпсыхъагъ. Джы кІэлэеджапІохэр зы сменэу еджэх.

— 2020-рэ илъэсым псэуплэу Ханскэм нэбгырэ 250-м телытэгъэ еджаплэу шашІыгъэр джырэ уахътэм диштэрэ оборудованиемкІэ зэтегъэпсыхъагъ. **Федеральнэ бюджетым 2019 — 2020-рэ илъэсхэм ащ пае сомэ миллион 270-рэ къыхагъэкІыгъагъ.**

— 2020-рэ илъэсым МыекЪуапэ иурамэу Кобл Якъубэ ыцІэ зыхырым нэбгырэ 250-м тегъэпсыхъэгъэ кІэлэцІыкІу Іыгыплэу яселынэ куп зыхэтыр шагъэпсыгъ. Непэрэ мафэм диштэу ари дэгъоу зэтегъэпсыхъагъ. 2019 — 2020-рэ илъэсхэм федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллион 170-рэ фэдиз ащ пэлухагъ.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ республикэм а илъэситфым къыклоцІ федеральнэ Іэпылэгъоу къыІэкІахъагъэр фэдэ **(ИкІлэх я 4 — 5-рэ нэкІуб. арыт).**

Къэралыгъо Думэм Адыгеим ыцІэкІэ

(ИкІаух).

25-кІэ нахыбэ хъугъэ. 2016-рэ ильэсым — сомэ миллион 44,8-рэ хъуштыгъэмэ, 2021-рэ ильэсым сомэ миллиард 1,14-м нэсыгъ. ПстэумкІи зэрэхъугъэр сомэ миллиарди 5,3-рэ.

КультурэмкІэ псэуальэхэр

Адыгэ Республикэм ипашэхэм лъэшэу аналэ зытырагъэтыхэрэм ащыщых культурэ кІэныр ыкІи обществэм итворческэ амалхэр къэухъумэгъэнхэмрэ ахэм хэ-хъоныгъэ ягъэшлыгъэнымрэ. Культурэм иунэхэр, тхылъеджаплэхэр, нэмыкІ псэуальэхэр шыгъэнхэмкІэ ыкІи зэтэгъэ-псыхъэгъэнхэмкІэ республикэм Іофышхо шызэшІахы. Мы ильэсым хэгъэгум и Президентэу Владимир Путиным Федеральнэ ЗэлукІэм фигъэхыгъэ Джэпсальэм къышыхыгъэ-щыгъ культурэм иунэхэр, тхылъеджаплэхэр, музейхэр хэгъэгум итхэм япчъагъэ нахыбэ шыгъэн зэрэфаер. Ильэси 5-у тешлагъэм республикэм ипашэхэмрэ партией «Единэ Россиемрэ» ялэпылэгъу хэлъэу лъэпкэ проектэу «Культурэм» тегъэпсыхъагъэу а Іофым федеральнэ мылкъоу ищыкІагъэр пэлудгъэхъагъ.

2018-рэ ильэсым Адыгэ Республикэм ильэпкы архив зыщалыгъ унэу Мыекъуапэ шагъэ-псыштыгъэр аухыгъ. РеспубликэмкІэ а проектым мэхъанэшхо Іауэ шытыгъ. 1975-рэ ильэсым ашыгъэгъэ унэр архивхэм ялыгъынкІэ шапхъэхэм адиштэжыштыгъэп. Джырэ оборудованием ахэр фэныкыагъэх. УнакІэр шылэ зэхъум, республикэм шэпхъэ инхэм адиштэрэ архив къулыкыу Іауэ хъугъэ. Документхэм ялыгъынкІэ, ахэм Іоф адэшІагъэнымкІэ, ящыкІагъэ пчъагъэхэр атегъэу-цогъэнхэмкІэ Іофыгъоу зыгъэгумэкІыштыгъэхэр зэкІэ зэшыхыгъэ хъугъэх. **А проектым пае 2017 — 2018-рэ ильэсхэм федеральнэ бюджетым сомэ миллиони 130-м ехъу къыхагъэкІыгъ.**

— 2019 — 2020-рэ ильэсхэм муниципальнэ модельнэ тхылъеджэпІи 8 къызэлэуахыгъ. **Сомэ миллион 50-м ехъу федеральнэ мылкъоу ахэм апэлухъагъ.**

— 2020 — рэ ильэсым Кошхъэблэ районым ит къудажэу Фэдз культурэм и Унэу чылэдэсхэр бэшІагъэу зажэщтыгъэхэр шагъэлсыгъ. Нэбгырэ 3000 фэдиз зыщыпсэурэ къуаджэм кІэлэцІыкІу, оредыІо, драматическэ, нэмыкІ кружокхэр бэу шызэхашэщтыгъэх, фольклор-этнографическэ куплэу «Дэхэнэ-фым» 2019-рэ ильэсым «народнэ» цІэр къыфагъэшъошэагъ. Культурэм и Унэу къоджэдэсхэм лъэшэу ящыкІагъагъ. **Республикэм ипашэхэр тигъусэхэр а Унэм ишын сомэ миллион 13 пэлудгъэхъагъ.**

Адыгеим культурэм ыльэныкыокІэ шызэшІахыгъэ Іофтхъабзэхэм ильэси 5-м къыкІоцІ федеральнэ бюджетым имылыкыу шыщэу апэлудгъэхъагъэр фэдэ 18-кІэ нахыбэ хъугъэ. 2016-рэ ильэсым — сомэ миллион 23,1-рэ, 2021-рэ ильэсым — сомэ миллион 413,2-рэ, зэкІэмкІи сомэ миллиард фэдиз. Ащ шыщэу сомэ

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъу КЪУМПИЛ Мурат:

«Владислав Резник Адыгеим ыцІэкІэ Къэралыгъо Думэм зыхэтыгъэ ильэсхэм федеральнэ Іэпылэгъур республикэм къылылэсынымкІэ Іофышхо ыгъэцэкІагъ. БюджетымкІэ ыкІи хэбзэлахъхэмкІэ Къэралыгъо Думэм и Комитет, бюджет зэфыштыкІэхэмкІэ лъэныкыуищ Комиссием зэрахэтым елытыгъэу Владислав Матус ыкъом ренэу Адыгеим ифедэхэр къыдилытэщтыгъэх, лъэпкы проектхэм, къэралыгъо программэхэм атегъэпсыхъагъэу анахь мэхъанэшхо зилэ проектхэм апэлухъашт мылкъумкІэ республикэм изаявкэхэм къадыригъаштэщтыгъ. Ащ амал къытыгъ лъэныкыо зэфэшхъафхэмкІэ планыр зэрэдгъэцэкІэшъуштыгъэм имызакъоу, 2022-рэ ильэсымкІэ ыкІи къыкІэлъыкІорэ ильэсхэмкІэ программэхэр иплалъэм къыпэу зэрэдгъэцэкІагъэхэр. Пандемием ильэхъан республикэм мылкъу тедзэ къылэкІэхъанымкІэ депутатым зэшІуихыгъэм хэушхъафыкІыгъэу утегушылэныр тэфэ».

миллиони 150,1-р 2020-рэ ильэсым искусствэхэмкІэ кІэлэцІыкІу еджаплэхэм язэтегъэпсыхъан пэлудгъэхъагъ.

Гъогухэр

Гъогухэм язытет нахышІу шыгъэным Іоф республикэм исхэр зэкІэ егъэгумэкІых. Урысые Федерацием и Президент Федеральнэ ЗэлукІэм фигъэхыгъэ Джэпсальэм джырэ уахътэм диштэрэ гъогу дэгъухэр шыгъэнхэмкІэ пшэрылхъэу къышыхъу-цухэрэр гъэцэкІэгъэнхэмкІэ ыкІи 2030-рэ ильэсым нэс УФ-м хэхъоныгъэу ышІыштымкІэ лъэпкы гухэлхэм афэгъэхыгъэ Указэу къыдигъэкІыгъэр пхырышыхъэнымкІэ Іофыгъоу кэу-цухэрэр зэшІохыгъэнхэм мэхъанэшхо зэрилэр зэкІэми къагурэлэ. Адыгеим ипашэхэм гъогухэм яшын мэхъанэшхо раты, лъэпкы проектэу «Шынэгъончъэу шыт автомобиль гъогу дэгъухэр» зыфилорэм тегъэпсыхъагъэу инфраструктурнэ проектхэр агъэцэкІэх. Республикэм ипашэхэмрэ партией «Единэ Россиемрэ» тигъусэхэр ильэси 5-м къыкІоцІ федеральнэ къэкуаплэхэр къызыфэдгъэ-федэхэзэ, проект ин заула дгъэцэкІагъ.

— 2017 — 2020-рэ ильэсхэм Краснодаррэ Армавиррэ алыэныкыокІэ къыкІыхъу Мыекъуапэ къекІурэ гъогухэр агъэлсыгъэх, автомобиль гъогу Р — 217 «Кавказ» зыфилорэм изэтэгъэ-псыхъан къыдыхэлъытагъэу зэхэкІыпІэ ин заула ашыгъ. А гъогур Владикавказ, Грознэм, Махачкала апхырэкІышъ, Азер-

байджанскэ Республикэм игъунапкы нэсы. **Федеральнэ бюджетым шыщэу республикэмкІэ мэхъанэшхо зилэ а проектхэм сомэ миллиарди 6-м ехъу апэлухъагъэхъагъ.** Мыекъуапэ къышыхъушхэрэ гъогумкІэ проектым а гъогухэр зэкІэ къыхеубытэх ыкІи къалэм игъогухэм атет транспортыр нахь макІэ шыгъэнымкІэ, гъогухэр нахь шынэгъончъэнхэмкІэ, тыкъэзыуцухэрэ дунаир нахь къэбзэнымкІэ ишІагъэ къэ-кІошт.

— Гъогухэр нахь шынэгъончъэу шытынхэмкІэ, автомобиль гъогу А — 159-м изы Іахъхэм ащыщэу Мыекъуапэ икІэу Кавказ къэралыгъо биосфернэ заповедникым екІурэм икыгъэ-нэфынкІэ проектым игъэцэкІэн епхыгъэ Іофтхъабзэхэр 2018 — 2020-рэ ильэсхэм къа-кІоцІ зэшІахыгъэхэм **федеральнэ мылкъум шыщэу 2018-рэ ильэсым къышыхъагъэу 2020-рэ ильэсым нэс сомэ миллион 400-м ехъу дгъэфедагъ.**

— 2018-рэ ильэсым автомобиль гъогу «Бжэдыгъухъабл — Адыгэкъал» зыфилорэр федеральнэ гъогу адгъэшлыжын тлэкІыгъ. Ащ амал къытыгъ

республикэм ибюджет шыщ сомэ миллион 200 фэдиз цыфхэм ясоциальнэ фэныкыоныгъэхэм ыкІи экономикэм ихэхъоныгъэ апэлугъэхъэгъэнэу. **Ильэситфым къыкІоцІ республикэм игъогу хызмэт ахъщэу пэлухъагъэр фэди 10-м ехъукІэ нахыбэ хъугъэ. 2016-рэ ильэсым ар зэрэхъуштыгъэр сомэ миллион 282,3-мэ, 2021-рэ ильэсым — сомэ миллиарди 2,83-м нэсыгъ. ПстэумкІи сомэ миллиарди 7,6-рэ хъугъэ.**

Псэу зашъохэрэр, укыбзалъэхэр ыкІи псы хызмэтыр

Республикэм ипашэхэм анахъу аналэ зытырагъэтыхэрэм ащыщых Адыгеим шыпсэухэрэм псы къабзэ алэкІэгъэхъэгъэныр, псыІыгыплэхэм яинженер псэуальэхэр гъэкІажыгъэнхэр, укыбзалъэхэр зыпкы игъэуцожыгъэнхэр. Федеральнэ Іэпылэгъушхомрэ лъэпкы проектэу «Экологийер» зыфилорэмрэ яшІагъэкІэ ильэси 5-м къыкІоцІ Іофыгъуабэ зэшІотхын тлэкІыгъ.

— 2020-рэ ильэсым республикэмкІэ анахь мэхъанэшхо зилэ ыкІи анахь инэу шыт проектыр — километри 120-рэ зыкІыхъэгъэ псырыкІуаплэм ишын ухыгъэ хъугъэ. Къушхъэлъэ псыкыкІуаплэхэм ар къащэжъэшъ, Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районым ипсэуплэхэмрэ анэсы. 1982-рэ ильэсым ашыгъэгъэ псырыкІуаплэу жъы хъугъагъэм ыпкы къыкІэу авариехэр хъуштыгъэх, псым икыкІони зэпыуштыгъэ. Къушхъэлъэ псы къабзэр зыпкы итэу цыфхэм алэкІэхъанымкІэ джы амал дэгъоу шылэ хъугъэ. Чэц-зымафэм псы кубометрэ мини 100 алэкІахъаштыгъэмэ, джы ар псы кубометрэ мини 140-м нэсышт. **Федеральнэ бюджетым шыщэу, тэ тишІагъэкІэ, сомэ миллион 996,5-рэ — 2018-рэ ильэсым, сомэ миллиард 1,04-рэ — 2019-рэ ильэсым, сомэ миллиард 1,08-рэ — 2020-рэ ильэсым ащ пэлудгъэхъагъ.**

— Псыкыуным пэшІуекІогъэным фэші 2017-рэ ильэсым Кошхъэблэ районым пхырыкІы-рэ псыхъоу Фэдз идамбэ зэтырагъэпсыхъагъ. **Ащ пэлухъэгъэ сомэ миллион 60 фэдизыр федеральнэ бюджетым къытлупшыгъ.**

Мы ильэс дэдэм Шапсыгъэ псыубытыплэм игъэцэкІажын иапэрэ едзыгъо аухыгъ. **Федеральнэ бюджетым къыхахыгъэ сомэ миллион 400 фэдиз ащ пэлухъагъэхъагъ.**

— 2018-рэ ильэсым Тэхъутэмыкыое районым ит Афипскэ лэжыгъэхэм псыр алэкІэзыгъэхъэрэ системэм ипсэолъэ шхъалэ агъэцэкІажыгъ. **Федеральнэ бюджетым къытлупшыгъэ сомэ миллион 85-м кІахъэу ащ тефагъ.** Мы проектымрэ Шапсыгъэ псыубытыплэм игъэкІажыныр яшІагъэкІэ пын-джыр зыщырапхырэм ыубытыр чыплэм процент 20 хагъэхъон алыэкІыгъ.

Республикэм излектроэнергетическэ комплекс хэхъоныгъэ ышІыныр

Ильэс 15 — 20-кІэ ыпэ итэу республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ышын амал ІлэнымкІэ мы лъэныкыом мэхъанэшхо иІ. Адыгеим электро-энергиеу ыгъэфедэрэм хэхъо, ащ дакІоу промышленнэ паркхэр къызэлэуахынхэр агъэнафэ, псэуплэхэр ашых, зекІон кластер зышагъэпсырэ республикэм икыушхъэ лъэныкыо хэхъоныгъэ ешы. А пстэуми электро-энергетикер ящыкІагъ. **Адыгеим ипашэхэр тигъусэу аужырэ ильэситлум мы лъэныкыомкІэ ІофшІлэнышхо зэшІотхыгъ.**

2019-рэ ильэсым Санкт-Петербург шыкІогъэ дунэе эконо-

Владислав Резник: «Депутатым цыфхэр зэрэригъэблагъэхэрэм ишІагъэкІэ ахэм ягумэкІыгъохэм захигъэгъозэн, Іэпылэгъу афэхъун елэкІы. Ау мылкъушхо зыпэлухъаштхэ Іофыгъохэр, гушылэм пае, еджаплэхэм, кІэлэцІыкІу Іыгыплэхэм, гъогухэм яшын, депутатым изакъоу фызэшІохыштхэп. Федеральнэ къэралыгъо программэхэм къадыхэлъытагъэу шьолырым ахъцэ тедзэ къылуКІэным депутатым Іоф дишІэн фае».

идепутатэу Владислав Резник илъэси 5-м Юфэу ышIагъэм икIэуххэм къатегушыIэ

мическэ форумым къыдыхэлъытагъэу УФ-м и Правительствэ ыкIи ПАО-у «Россети» зыфиорэм ялIыкIохэм пэшорыгъэшъ зэдэгущыIэгъухэр адытIагъэх. Республикэм иэнергетическэ хъызмэт гъэкIэжыгъэным ыкIи электросетевой комплекс хэxъоныгъэ ышIыным фытегъэпсыхъэгъэ зэзэгъыныгъэ адэтIыгъ. **Вольт инхэр зэрыкIохэрэ псэуалъэхэр шъолъырым щытIыныхэу ПАО-у «Россети» тезэгъыгъ, ащ сомэ миллиарди 5 тегъэ.** Джащ фэдэу энергетическэ инфраструктурэм зиушъомбгъуным, Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ, Мыекъопэ ыкIи Тэхьутэмькыое районхэм арыт подстанции 9-мэ гъэцэкIэжыныхэр ятIыIлэнхэу зэдэтIагъ. Концепциеу «Цифровая трансформация 2030» зыфиорэм къытыхэрэ амалхэр джы республикэм къызфигъэ-федэнхэ ылъэкIышт.

Щыфхэм Iэпы- Iэгъу тафэхъугъ

Мы аужырэ илъэситфым хэдзакIохэм бэрэ салукIагъ, ахэм къатыхэрэ упчIэхэм джэуапхэр ястыжыгъэх, ягумэкIыгъохэр зэхэфыгъэнхэм сыналэ тетыгъ. Зыкысфэзгъэ-загъэхэр анахъэу зыгъэгумэкIы-щыгъэхэр социальнэ Iофыгъохэр ыкIи щыIэкIэ-псэукIэр нахьышIу шIыгъэныр арых. Адыгеим ихэбзэ къулыкухэм зэпхыныгъэ адытIау цыфхэм ягумэкIыгъохэр дэдгъэзжыгъэх, непэрэ мафэм ехъулэу тыналэ зытет лъэныкъохэри щыIэх.

Цыфхэм псэуплэ амалхэу яIэхэр нахьышIу шIыгъэнхэм тишъыпкъэу тыпылтыгъ, ахэм ащыщых сабыибэ зырысхэ унагъохэри. Чыплэхэм язэтэгъэ-псыхъан, пенсиохэм якъэпъытэн, хэбзэлэххэм, IофшIэплэ чыплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм, медицинэ уплъэкIунхэм, нэмыкI Iофыгъохэм тыналэ атедгъэтыгъ.

Джащ фэдэу учреждение зэфэхъафхэм яколлективхэм зыкысфагъазэу къыхэкIыгъ. ГумэкIыгуабэхэр дэдгъэзжыгъэх. Адыгеим и ЛIышъхъэу КъумпIыл Мурат илэпылэгъукIэ Мыекъуапэ дэт еджаплэу «Лицей N 35-м» шхэплэ ыкIи спортзал псэуалъэхэр къыпашIыахъыгъэх. Гимназиу N 22-м мультимедийнэ оборудование зэригъэгъотыныкIэ, гурыт еджаплэу N 10-м иIофшIэн зерифэхъуашэу зэхичэн амал илэныкIэ тишIагъэ ядгъэкIыгъ. Пандемием илъэхъан республикэм имедицинэ учреждениехэм илэпылэгъу тафэхъугъ.

ТапэкIэ тшIэщтыр

Шъолъырым хэxъоныгъэ ышIыным фытегъэпсыхъагъэхэ гухэлъышIухэр щыIэх. **Адыгеим ипашхэр тигъусэхэу, цыфхэм шыкIагъэхэу яIэхэр къыдэтIытэхэзэ, мы IофшIэныр дгъэпсышт.** 2021 — 2023-рэ илъэххэм республикэм щытIышIхэ ыкIи щыдгъэцэкIэжышIхэ псэуалъэхэм федеральнэ бюджетым къыхэкIыгъэ Iэпылэгъу агъотышт. 2022— 2024-рэ илъэххэм ателъытэгъэ бюджетым

Владислав РЕЗНИК: «Сигуапэ республикэм псынIкIэу хэxъоныгъэ зэришIырэр. Ар псауныгъэм икъэухъумэни, гъэсэныгъэми, социальнэ лъэныкъоми афэгъэхыгъэу щыт. Хэгъэгум ипашхэм а Iофыгъохэм язэшIохынIкIэ Iэпылэгъушхо къытаты. Тэ, Къэралыгъо Думэм идепутатхэм, типшъэрылIыр республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ гъусэныгъэ пытэ дытIау амалэу дгъотырэр зэкIэ икIоу дгъэфедэныр ары. ТапэкIи федеральнэ лъэгаплэм тетэу Адыгеим ифедэхэр къэтыухъумэщтых, республикэм ишIоигъоныгъэхэр пхырыщыгъэнхэм тыдэлэжъэшт».

ипроект фэгъэхыгъэ IофшIэным илъэхъан гухэлъэу тилэхэр щыIэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм, республикэм къылэкIэхэрэ ахъшэр нахьыбэ шIыгъэным тыпылтышт.

Псауныгъэр къэухъумэгъэныр

Мы илъэсым мобильнэ медицинэ чыплI 6 дгъэпсышт — ащ апэлухъащт сомэ миллион 40-р федеральнэ бюджетым къетIупшы. Джащ фэдэу лъэпкъ проектэу «Псауныгъэр къэухъумэгъэным» къыдыхэлъытэгъэ федеральнэ проектэу «Адэбз узхэм апэшIуекIогъэныр» зыфиорэм ишIагъэкIэ Кошхъэблэ район сымэджэщым епхыгъэ гупчакIэ мы илъэсым къызэлъахышт.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным ипервичнэ звено игъэкIэжыны фытегъэпсыхъэгъэ программэм республикэр чанэу хэлажъэ. Программэм Iофтхъэбзэ зэфэхъафыбэ къыдыхэлъытагъ — поликлиникэхэм ыкIи фельдшер-мамыку Iэзаплэхэм яшIын, Iоф зышIэхэрэ медицинэ учреждениехэм ягъэцэкIэжыны ыкIи ягъэкIэжыны, нэмыкIхэри. **Мы программэр республикэм зэрифэхъуашэу щыгъэцэкIэ-гъэным фэшI 2021 — 2023-рэ илъэххэм мылIукушхо къылэ-кIэхъанэу къыдэтхыгъ, илъэс къэс сомэ миллион 254,2-рэ.**

КIэлэцIыкIу Iы- гъыпIакIэхэр тшIышIхы

Мы илъэсым ясельнэ купхэр къыздыхэлъытэгъэ КIэлэцIыкIу IыгъыпI 4 кIэу тшIышт, ахэм чыплэ 240-рэ зырыз яIэшт. Красногвардейскэ районым икIуаджэу Хъатикъуае, селохэу Садовэм ыкIи Белэм ахэр къадэуцощтых, зыр Шэуджэн районым икIуауырэу Тихоновым цагъэпсышт.

Гъэсэныгъэм иучреждениехэм яшIынIкIэ федеральнэ гупчэр Iэпылэгъу къытфэхъу, сомэ миллион 200,1-рэ бюджетым къыхыгъэкIыгъ.

ЕджапIэхэм яшIын лъыдгъэкIотэшт

Мы илъэсым Iоныгъом и 1-м ехъулэу Мыекъуапэ еджапIакIэ

къыщызэлъахышт, ар кIэлэеджэкIо 1100-мэ ателъытагъ. **Мы аужырэ илъэситIум федеральнэ бюджетым сомэ миллион 650-рэ фэдиз къытIупшыгъ.** Кыхъащт илъэсым ыкIэм Мыекъуапэ ирайон цыкIоу «Восходым» джыри зы еджапIакIэ къыщызэлутхынуу тэгъэнафэ.

Культурэм ипсэуалъэхэр

Мы илъэсым АР-м и Лъэпкъ музей ипсэуалъэ игъэцэкIэжыны аухынуу ары. Тарихъ ыкIи культурэ бай зилэ тиеспубликэкIэ мы икIэн къэухъумэгъэным мэхъанэшхо иI. **Объектым изэтэгъэпсыхъан тегъэшт мылIукур федеральнэ гупчэм къытIупшыгъ, блэкIыгъэ илъэсми, мыгIи сомэ миллион 122,7-рэ зырыз.**

ИскусствэхэмкIэ еджаплэу N 1-м иконцертнэ зал мы илъэсым гъэцэкIэжыныхэр щыкIо-щтых.

Тэхьутэмькыое районым ипоселкэу Прикубанскэм ыкIи Кошхъэблэ районым ит селоу Вольнэм культурэм и Унэхэу адэтхэм 2023-рэ илъэсым ехъулэу игъэкIотыгъэ гъэцэкIэжыныхэр ащаухыныхэу агъэнафэ. Къуаджэу ПсэйтIуку культурэм иучреждениякIэ шашIынуу ары. **Мы гухэлъхэм язэшIохын 2021-рэ илъэсым сомэ миллион 6,4-рэ, 2022 — 2023-рэ илъэххэм сомэ миллион 5,7-рэ зырыз апэлуагъэхъащт, мылIукур федеральнэ бюджетым къыхэкIыгъ.**

Спорт псэуалъэхэр

Мы илъэсым къуаджэу Улапэ физкультурнэ-псауныгъэр зыщэгъэпытэрэ комплекс шашIышт, **федеральнэ Iэпылэгъур сомэ миллион 20 мэхъу.**

Ащ нэмыкIэу селоу Красногвардейскэм ыкIи поселкэу Каменномостскэм спорткомплексхэр къадэуцощтых, **ахэм яшIын пэлухъащт сомэ миллион 113-рэ мы илъэсым къатIупшыгъ.** Къалэхэм ыкIи къоджэ псэуплэхэм спорт псэолякIэхэр ащагъэпсыштых.

ИофшIэныр лъыдгъэкIотэшт

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкIи шэпхъэшIухэм адиштерэ автомобиль гъогухэр» ыкIи къэралыгъо программэу «Транспорт

системэм хэxъоныгъэ ышIыныр» зыфилохэрэм ягъэцэкIэн къадыхэлъытагъэу гъогухэм яшIын ыкIи язэтэгъэпсыхъан шъолъырым щылъагъэкIотэшт.

2022-рэ илъэсым ехъулэу **автомобиль гъогоу «Инэм — БжыхъэкъоякIэр»** зыфиорэм дэжэ транспорт зэхэкIыпIэм ишIын шаухышт. **Федеральнэ бюджетым 2020-рэ илъэсым сомэ миллион 100, 2021-м — сомэ миллион 1,1-рэ, 2022-рэ илъэсым сомэ миллион 400 къетIупшы.**

Мыекъуапэ къэзыухъэрэ гъогум ишIыны лъагъэкIотэшт. Республикэм ипашхэм ыкIи партиу «Единэ Россием» ялэпылэгъукIэ мы проектым игъэцэкIэн ахъэшхо пэлутэгъахъэ. 2020-рэ илъэсым сомэ миллион 1,4-рэ, мы илъэсым сомэ миллион 2 фэдиз. Кыхъащт илъэсым а пчъагъэр сомэ миллион 1,6-рэ, 2023-м — миллион 1,4-рэ мэхъу.

Автомобиль гъогоу «Краснодар — Верхнебаканский» зыфиорэм ишIын ыкIи игъэцэкIэжыны фытегъэпсыхъэгъэ проект IофшIэнхэр мы илъэсым аухыштых. Ащ пэлухъащт сомэ миллион 100-м ехъу федеральнэ бюджетым къытIупшыгъ. Джащ фэдэу шъолъыр мэхъанэ зилэхэ гъогухэм ащыщхэм ягъэцэкIэжыны лъыдгъэкIотэшт.

Къоджэ чыплэхэм хэxъоныгъэ ашIыныр

Мы къэралыгъо программэм къыдыхэлъытагъэу 2021-рэ илъэсым ыкIи кыхъащтым республикэм сомэ миллион 857,5-рэ къылуIэшт. **МылIукур псэолъэ 15-м ехъумэ яшIын ыкIи ягъэцэкIэжыны пэлудгъэхъащт.**

КIэлэцIыкIу IыгъыпI 3 тшIышт. Джэджэ районым истаницэу Келермесскэм шагъэпсыштым чыплI 120-рэ, Мыекъопэ районым ит къутырэу Краснэ Улькэм чыплI 150-рэ яIэшт, станицэу Джэджэм шашIыштыр нэбгырэ 240-мэ ателъытэгъэшт. Красногвардейскэ районым и селоу Новосевастопольскэм дэт гурыт еджаплэу N 13-м псэолякIэ къыпашIыахъащт, ар еджаплэм чIэмыхъагъэхэм ателъытэгъэшт. Къуаджэу Хъалэкъуае ыкIи къутырэу Псэкъупсэ спорткомплексхэр ашашIыштых.

2023-рэ илъэсым нэс Ады-

гъэкIалэ дэт псыр зыщаугъоирэ псэуалъэхэр агъэцэкIэжыштых, артезианскэ псыр къычIэщыгъэным фэлорышIэшт башнэу «Рожновского» зыфиорэр къуаджэу Улапэ шагъэуцощт. Мы проектым ягъэцэкIэн пэлухъанэу **мыгъэ сомэ миллион 34,4-рэ, 2022-рэ илъэсым сомэ миллион 182,3-рэ федеральнэ бюджетым къетIупшы.**

МыекъуапэкIэ псыр зыукъэбзырэ псэуалъэхэм ягъэцэкIэжыны епхыгъэ IофшIэныр 2021-рэ илъэсым тыухынуу тэгъэнафэ. АдыгеимкIэ мэхъанэшхо зилэ мы проектым изэшIохын **2019-рэ илъэсым сомэ миллион 367,2-рэ, 2020-м — сомэ миллион 382,2-рэ пэлудгъэхъагъ, илъэсэу тызыхэтым сомэ миллион 397,9-рэ къыдыхэлъытагъ.**

Краснодар псыубытыпIэм ипсэуалъэхэм ятехническэ зытет нахьышIу шIыгъэным пае мы илъэсым телъытагъэу федеральнэ бюджетым къыхэкIыгъэ **сомэ миллион 323,5-рэ** республикэм къылэкIэхъагъ.

Лъытэныгъэшхо зыфэхшIырэ сикхэдзакIохэр!

Тапэ илъэситфым республикэм хэxъоныгъэ ышIыныкIэ ыкIи цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэнымкIэ тигъэ-рылIыбэ къытIупшыгъ. Федеральнэ бюджетымкIэм УФ-м и Къэралыгъо Думэ илъэс къэс Iоф дшIэшт, арышгъ, тэркIэ мэхъанэшхо зилэ псэолякIэхэм финанс Iэпылэгъу ядгъэгъотыным, ащ дакIоу едгъэгъэзгъэ е тыухыжыны фаехэ проектым тыналэ атедгъэтыным тыпылтын фае. КъызэтынэкIыгъэ илъэситфым фэдэу, Iофыгъоу къэуцухэрэр зэшIохыгъэнхэм фэшI республикэм ипашхэр тигъусэхэу УФ-м финансхэмкIэ и Министерствэ, УФ-м и Правительствэ зэпхыныгъэ адытIау Iоф зэдэтиIэшт. Партиу «Единэ Россиери» Iэпылэгъу къытфэхъушт. Республикэр къэзгъэлъэгъонэу джыри цыхъэ къысфэхъушIы-мэ, зэгурыIоныгъэ зыхэлэ IофшIэныр тапэкIи лъызгъэкIотэшт, гухэлъэу щыIэхэр зэкIэ шIокI имыIэу щыIэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм сыты-лъышт.

Ащ фэдэ цыф улулэныр...

Цыфхэр куп зэфэшхьафэу бгощынэ плэкышт: нахыбэр мылку угъоиным ыуж ит, пэцэшхо хьумэ зышлоигъори маклэп. Адрэхэм гэхьэгэшхохэр ашлынхэш, цытхьурэ байныгэрэ ясабийхэм кьафахынэу мэгугэх.

Акыл зыхэлъ шапхьэхэу шыпкьагэр, зэфагэр, хыягэр зыпкырызгъахьэмэ зышлоигъоу цыфхэм кьахькырэр бэп. Сэ насыпыгъэшхоу зыфэсэлъэгужы ащ фэдэ цыф сищылэныгъэ гьогу сызэрэщылукагэр. Сыкызытегушылэ сшлоигъор Адыгэ клэлэгъэджэ колледжым идиректорщтыгъэу Платэкьо Аскэрбий Асланчэрые ыкьор ары.

Адрэ пшэшъэжыи ныбжьыклэхэм афэдэу, ильэс 15 нахь сымыныбжьэу 1974-рэ ильэсым Адыгэ клэлэгъэджэ колледжым сычлэхьаг. Тэ, зэдэджэхэрэмклэ пшэашьэхэр нэбгырэ 32-рэ тыхьуштыг, клалэу кытхэсыгэр нэбгыритлу. Пуныгъэ тэрэз тилэ зэрэхьунэу клэлэгъэаджэхэм лъэшэу аналэ кыттырагъэтыштыг, ренэу кытэушыиштыгъэх. Тыныбжэ икьугъэу шытыгъэпти, сыдигъуи кытфэсакъыштыгъэх. Ахэм кыыталохэрэр сшлотэрэзыгъэх, сыгуклэ сштэщтыгъэх. Ары шхьае, уныбжьыклэ зыхьуклэ огузакъоба: чъэпхьыгъо тимыфагъэу дэклонхэр кытхэкыгъэх. Непэ фэдэу къэсэшлэжыи тикурс кыфэгъэзэгъэ клэлэгъэаджэр тызэрыс классым гыизэ кызырихьэгъагэр. Гыным хэтэу ар бэрэ кыддэгущылаг, дэклоныр цыдгъэтынэу кытэлъэлугъ.

Етланэ ташыщ гори дэклуагъэм иджэгу мыклонэу кытфигъэпытаг. Сэ сыкомсоргыгъэти, клэлэгъэаджэр зэрэчлэкыжыгъэу кызыдэджэрэ пшэашьэмэ сыкьауцухьы, колледжым идиректор дэжэ сыклоныш, джэгум титлупщынэу кьезгъэшлунэу кыисэлъэлухэу рагъэжыаг. Ар зызэхэсэхым, щынэм сызэлпыштаг. Клэлэгъэаджэу гыштыгъэр сынэгэу зэрэклэтыг. Ау зэклэм анахь сшлолофыгэр Платэкьо Аскэрбий дэжэ сызэрэчлэхьащтыр, зэрэеджаплэу зышлопныклэу, зыштытэхэрэ директорым ыпашьхьэ сызериуцощтыр сшлэщтыгъэп. Етланэ тикласс кыфэгъэзэгъэ а клэлэгъэаджэми ынэгэу сыдэуштыгъэу сыклэплэжыиштыгъэ? Сыгуклэ ащ дезгъаштэзэ, группэм шыщэу дэклогъэ типшэшъэгъум сыфэмыразэу, зэсложыштыгъэ: «Адэ тэрэзба ащ зыфилорэр, сыд фэдэ лофи чэзыу илэба?! Сыд пае, клэлэгъэаджэхэм кызырэталоу, акылыри пкыыри уцугъо имыфэхэзэ, еджэныр умыухыгъэу, удэклон фая?!»

А гулшысэхэр сшхьэ кыыщечэрэгъокых, ар дэдэм силъэлу икьэлэгъу кьэсымыухызэ, сызфэклорэ лофыр еслонэу игъо симыфэзэ, директорыр ябгэу кыспэгъокыныш, икабинет сыкызыэрэчлэгъэжыиштыгъэм

зыпарэкли сехьырэхьышэрэп. Ауштэу кыыздэзекломэ лъэшэу сызэрэфэрэзэщтыгъэми зыгорэуштэу сыгу кьэгъэлэсэжыи. Ау сызэмыжэгъэхэ джэуап зэхэсхыгъэр. Икабинет сызычлэхьэм, сыкызыэпимыутэу, рэхьатэу кыисэдэлуи, мэкъэ шьабэклэ кылуаг: «Адэ, хьар кызызэху-лэрэм игушлуагъо дэбгощын фае. Шьуклу, шьуфэгущу, шьудэчэф». Слэакъохэр зыринэхэзэ, сыкызычлэкыжыи. Згъэзэжыи-ныш, джэгум тимыгъэклонэу есло сшлоигъуаг. Джэуапэу кыисытыгъэмрэ сэ сшлоигъуагъэмрэ зэрэзэтемыфагъэхэм пае, хьугъэр икьуклэ кыызгурымылоу тлэклүрэ сыхэтыг. Ар хэгъэкли – джэгум клуагъэхэм садэклогъагъэп. Дэгоу седжэщтыгъэми, щэлагъэ зибгъэлэныр, гуклэгъу зыхэбгъэлэныр лоф кызызэрыкылоу зэрэщымытыр кыызгурылоным а уахътэм силоф тетыгъэп. Ахэр пхэлэынхэм пае уздэлэжъэжыи, лоф зыдэпшлэжыи фае.

Платэкьо Аскэрбий цыф гъэсагъэу, шыпкьагъэ хэлъэу шытыг, адыгэ хабзэри бзыпхьэри дэгъоу ышлэщтыгъэх. Ныбжьыклэу зыгуклэ гъэсэныгъэм фэцагъэхэм гу алытэщтыгъэ закъоп: ахэр шлэныгъэм игъогу шьуамбгъо зэрэтеханхэм, ащ илэшлугъэ кызырэзылэклагъэхьа-

ным пылгыг, зэрилъэклэуи адэлэпылэщтыг. Ар сэр шыпкьэм сшхьэклэ згъэунафыгъэ. Аскэрбий обществоведениемклэ тыригъаджэщтыг. Зы упчлэ горэ кызызэхыфы зыхьуклэ, зэхэшлыкыныгъэу илэмрэ шлэныгъэу кыпкырырыкылрэмрэ лъэшэу узлэпашэу шытыг. Сшлогъэшлэгъонэу, гухэхьошхо хэгъуатэзэ, лектор кружокэу зэхышагъэм сыхэлажэщтыг. Темэу лоф зыдасшлэрэм ехылагъэу шылэ лофшлэгъэ зэфэшхьафхэр кыс-лэклигъахьэщтыгъэх, шлэныгъэр зэрэбгъэлэплэн, зызэрэбгъэушомбгъушт шыклэ зэфэшхьафхэм зафэгъэзэсэнымклэ лэпылэгущо кысфэхьыг. Аскэрбий сэри, нэмыклэ клэлэеджаклохэми тыналэ зытырытыгъаджэщтыгъэр шлэныгъэр зеклоклэ тэрэзхэмклэ шылэныгъэм зэрэщыбгъэфедэн фаер ары. Гулшысэ шхьалэу ащ пхыриштыгъэр шлэныгъэм укызызэригъэгъунэщтыр, уигъогуи ем зэрэщиухьумэщтыр ары.

Аскэрбий ицлыфыгъэу клуачлэ узлэпищэу шытыг. Сэрклэ ар щысэтэхылапг, ащ фэдэу цыф гъэсагъэу сыхьуным сыклэхьопсызэ, колледжым сыщеджаг, ар диплом пльыжыклэ кьэсыухи, университетым философиемклэ ифакультети сычлахьы кьэсыухыг.

Аскэрбий егъэджэн-гъэсэныгъэу лофхэр лэпэлэсэныгъэу хэлъэу колледжым щызэхэщэгъэнхэм ыналэ зэрэтыригъэтыштыгъэм ищысэу кьэбгъэлэзгъон плэкышт ныбжьыклэу дэгъоу еджэхэрэм, общественнэ лофшлэнымклэ гъэхьагъэхэр зышлэхэрэм янэ-ятэхэр кыыригъэблагъэхэти, зэрафэгущоштыгъэр, цытхьу тхылхьэри зэраритыштыгъэхэр. Непэ кызынэсыгъэми сыклэгущу а цыф купым сэ сяни зэрахэфагъэм. Мыекъуапэ икыжыи тикъуаджэ зэкложым, игушлогъошхоу а ратыгъэгъэ Шытхьу тхылхьыг гъунэгъухэми, лоф зыдишлэхэрэми, кытпышлыхьагъэхэми аригъэлъэгугъ.

Колледжыр сэ кызыссыухыгъэу я 80-рэ ильэсхэм ащ кыычлэкыгъэхэр Урысые хэгъэгущом ичлэплэ лудзыгъэхэм лоф ащашлэнэу агъаклоштыгъэх. Арыти ильэсыклэм икыхьагъум Платэкьо Аскэрбий кыфэгущошхоу тиеджаплэ кьэзыухыгъэхэм телеграммэхэр кыфарагъэхьыштыгъэх. Еж лъэшэу игопаг, сыда плэмэ колледжым лоф шызышлэрэ клэлэгъэаджэ купым ягуетыныгъэу кыычлэклогъэ лэжыгъэшлэу ишыхьатыгъэх гуфэбэныгъэр, рзэныгъэу зыхэлъ гушылэхэу а телеграммэхэм арытыгъэхэр. Аскэрбий кызырэфэрэзэхэр, шхьэклэфэныгъэу кызырэфашлырэр кыыфатхыштыгъэ. Ар сэгъашлэрэр ильэсыклэу кьаключэу пае мэфэклэ пчыхьэзэхьахьэхэу зэхатщэхэрэм кьащаджэщтыгъэш ары. Ащ дэжыи кызызэхатшлэщтыг тиклэлэгъэаджэхэми, тэри, тиеджапли, тапэклэ ар кьэзыухыгъэхэми зы унэгъошхом тызэрэфэдэр.

Адыгэ клэлэгъэаджэ колледжыр кызыссыухым ыуж Платэкьо Аскэрбий зыпарэкли сымылэгъужыгъэми, ар сыдигъуи сигупшысэхэм ахэтыг, мидэ кыыспыплъэрэм фэдаг, ащ ыгу римыхьын зеклуаклэ кызырэзыхэсымыгъэфэным сыпылыгъ. Аскэрбий изеклоклагъэхэм ыужыклэ кызыгурагъулаг: орэцлыф закъу, орэлэпкъ псау, орэхэгъэгу фаеми, шыпкьагэр, зэфагэр пкыырымыхьэхэм, щэч хэмылэу клодыжыштыг. Мыклоды зышлоигъом гуклэгъу хэлъэу, илофхэр зэфагъэклэ зэриханхэ фае. Цыфыр бай хьугъэми, ибынхэм ящытхьу бэгъуагъэми, мы дунаим зытекыжыи, зыпари зыдиштэжыи ылэкыштыг, ищытхьуи ыуж ихьащтэп. Ау цыфышлэу ишлугъэу мыклодыжыи мылкъоу кьэнэ.

УДЖЫХЬУ Римм.
Теуцожь районимклэ кьуаджэу Гьобэкъуае шыщ пенсионер.

Сурэтым итыр: Платэкьо Аскэрбий клэлэгъэаджэ колледжым илофшлэхэм ахэт.

ЧЫНАЗЫР Алы:

«Зиофшлэн фэшъыпкъэхэу, зио пытэу тет цыфхэм сахэтынэу зэрэхъугъэм сырэгущо»

Лэшлэгъу планэм ехъу Къэралыгъо автоинспекцием Иоф щиглагъ Чыназыр Алы. Инспекторэу ригъажь, Гъэорышлалэм ипэцэ лэнатлэ нэсын ылъэкыгъ. Непэ ар шьолъыр щынэгъончъэным илофыгъохэмклэ Гъэорышлалэу Адыгеим и Лышхъэ дэжъ щызэхэщэгъэм ипащ.

Бэмышлэу Урысыем и Къэралыгъо автоинспекция илъэс 85-рэ зэрэхъугъэм епхыгъэу ащ гуцылэгъу тыфэхъугъ.

Алы цыф лшэу, гъэсагъэу зэрэщытыр сыдигъуи ишэн-зеклуаклэхэм къахэщы. Адэмые гурыт еджаплэр къызеухым, Азербайджан политехническэ институтым иавтотранспортнэ факультет ар члэхъагъ.

— Гъогурыкълоныр щынэгъончъэным епхыгъэ шлэныгъэхэр игъэкълотыгъэу институтым щытагъэшлагъ. Народнэ хъызмэтым даклоу, инспекцием ыпашхъэ пшъэрлэхэу итхэр зэшлохыгъэнхэмклэ хэгъэу клоц Иофхэм иорганхэм апае факультетым специалистхэр ыгъэхъазырыщтыгъэх, — ыгу къэкыжы Чыназыр Алы.

Тигуцылэгъу къызэрэхигъэщыгъэмклэ, апшъэрэ еджаплэр къызэраухэу нэбгырабэхэм ящылэныгъэ хэгъэу клоц Иофхэмклэ органхэм рапхыщтыгъ. Ежъ политехническэ институтым ыуж народнэ хъызмэтым зигъэзагъ — Мыекъопэ хыльэзэщэ автохозяйствэм иотделхэм ащыц ипащэу Иофшлэныр щыригъэжъгъагъ. Нэужым нэмыкI авто-транспортнэ организациехэм лэнатлэ зэфэшхъафхэр илъэс зэкIэлъыклохэм ащигъэцэклагъ.

— Хэгъэу клоц Иофхэмклэ

Министерствэм иофицер сыхъумэ зэрэсшлэогъо гупшысэр зыдэсIыгъыгъ. Транспортыр зесфэнымклэ фитыныгъэр къыдэсхы зэхъум, экзамен зыфэстыгъэ милицием илейтенантэу гуцылэгъу сызыфэхъугъагъэр ары ащ сыкъыфэзыщагъэр. Шлэныгъэ куу предметым зэрэфырилэм, хэлхын хэмытэу итеплэкIэ зэрэфэпагъэм, ищыгъэ Iэпкъ-лъэпкъ зехакIэу хэлым лъэуж гъэнэфагъэ сигу-пшысэхэм къахинагъ, — ело Алы.

Джарэуцтэу 1988-рэ илъэсым СССР-м и МВД иапшъэрэ курсхэм ащеджэнэу Ленинград агъакло. Ар къызеухым, Адыгэ хэку исполкомым хэгъэу клоц Иофхэмклэ и Гъэорышлалэ лейтенантэу къыгъэзэжыгъ. Къэралыгъо автоинспекцием 1990-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу Иофшлэн зэфэшхъафхэр щигла-гъэх. Илъэсхы зытешлэм, инспекцием иотдел ипащэу агъэнэфагъ. 1999-рэ илъэсым УФ-м и МВД игъэорышлалэ и Академие Москва къыщиухыгъ. Ащ лыпыдзагъэу 2001-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм хэгъэу клоц Иофхэмклэ иминистрэ игуадзэу агъэнэфагъ. ИлъэсI 10-рэ а лэнатлэр ыгъэцэклагъэу, гъогурыкълоныр щынэгъончъэнымклэ Къэралыгъо автоинспекцием

и Гъэорышлалэу АР-м щылэм ипащэ ашлэ. Джащ дэжъым щытхъуцIэу «полицием иполковник» зыфилоэрэ къыфагъэшъошагъ.

Непэ Чыназыр Алы шьолъыр щынэгъончъэным илофыгъохэмклэ Гъэорышлалэу Адыгеим и Лышхъэ дэжъ щызэхэщэгъэм ипащ.

— Хэгъэу клоц Иофхэмклэ органхэм ащызгъотыгъэ Iэпэлэсэныгъэр щылэныгъэм илъэныкъо зэфэшхъафхэм, анахъэу джы сызIут лэнатлэм ащызгъэфедэн сэлъэкIы, — хигъэунэ-фыкIыгъ Чыназырым.

Гъогурыкълоныр щынэгъончъэнымклэ инспекцием ипащэу Иоф щиглагъэхэ илъэсхэм къафэдгъэзэжъымэ, гъэхъэгъэшлоу ышлагъэхэм ягугъу къэтымышын тлъэкIыщтэп. Гъогу хъугъэ-шлагъэхэм ахэкIодэрэ нэбгырэ пчъагъэр процент 20-м клахъэу нахъ макIэ ашлынэм иамалхэр зэрихъагъэх. Гъогу-патруль къулыкъум изэхэщэн, икадровэ ыкIи итехническэ лъэныкъохэр зэтырагъэуцуа-

гъэх. Хэбзэукъоныгъэхэр къэмыгъэхъугъэнхэм, ахэр къы-хэгъэщыгъэнхэм, дэгъэзыжы-гъэнхэм шлыкIэ гъэнэфагъэхэр къыхахыгъэх.

Чыназыр Алы илофшлэгъу илъэсхэм Къэралыгъо автоинспекционер зычIэт унаклэр, патруль автомобилхэм ябоксхэр ашыгъэх, гъогу-патруль къулыкъум ихэушхъафыкIыгъэ батальон пае административнэ псэолъэшлыгъэ къафы-хахыгъ, материальнэ-техническэу зэрифэшъуашэу зэтыра-гъэлсыхъагъ.

— Гъогурыкълоныр щынэгъончъэным сыдигъуи сыналэ тетыгъ, — къелуатэ Чыназыр Алы. — Шьугу къэзгъэкIыжы-мэ сшлэогъу, гъогушхохэм ямыза-къоу, къэлэ клоцIми водителхэм фарэхэр хэгъэнагъэу къызэрэщекIоклынхэ фаер сэ сигукъэкIэу зэрэщытыгъэр ыкIи нэужым ар къэралыгъо шапхъэм тетэу аштагъ.

Адыгеим мы уахътэм шьолъыр проектэу «Гъогурыкълоныр щынэгъончъэныр» щыпхыра-

щы. Тишъолъыр и Лышхъэу Къумпыл Мурат лъэшэу ыналэ зытетхэм ащыц гъогурыкълоным хэлэжъэрэ пстэуми ящылэныгъэ ыкIи япсауныгъэ къызэте-гъэнэгъэныр.

— Обществэм ыпашхъэ пшъэрлэхэу итхэр зэшлохы-гъэнхэмклэ лъэпкъ проектэу «Гъогу щынэгъончъэхэр ыкIи шэпхъэшлэхэм адиштэхэрэр» зыфилоэрэм изы Iахъэу щыт проектэу ыпшъэкIэ зыцIэ къет-луагъэр зэраштагъэм ишлуа-гъэ къызэрэкIощтым, гъогу хъугъэ-шлагъэхэм ахэкIуадэхэрэм япчъагъэ нахъ макIэ зэрэхъу-щтым сицыхъэ телъ, — хигъэунэфыкIыгъ тигуцылэгъу.

Джащ фэдэу, Чыназыр Алы къыхигъэщыгъэхэм ащыц Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция уахътэм диштэу зэрэлъы-кIуатэрэр, джырэ техническэ амалыкIэхэр зэрагъэфедэхэрэр ыкIи илъэс 85-рэ юбиле-им пшъэрлэ гъэнэфагъэхэр ялэхэу къызэрэкIоллагъэхэр.

— Джырэ лъэхъаным зытет шьыпкъэр гъогу къулыкъушлэхэм пхъэшагъэ ахэлъэу щы-тынхэ фае. Сыда плэмэ цыфхэм ящылэныгъэ ыкIи япсау-ныгъэ къэуухъумэнхэр Иофшлэн закъоу щытэп, ащ Iэпэлэсэны-гъэ ини, лыгъи, пшъэдэкIыжы ищыклагъэх. Сищылэныгъэ щыц Iахъ гъэнэфагъэ инспекцием къулыкъур щысхынуэ, зиофшлэн фэшъыпкъэхэу, зио пытэу тетхэ цыфхэм сахэтынэу зэрэ-хъугъэм сшъхъэкIэ сырэгущо, — ело Чыназыр Алы.

Чыназыр Алы ыцIэ инспекцием итарихъ пытэу хэуцагъ. Ащ Иоф къыдэзышлагъэхэм, дэгъоу зышлэхэрэм шлыкIэ игугъу ашлэ, игъэхъагъэхэр къыхагъэщы.

ЮШЫНЭ Сусан.

Сурэтыр Артур Лаутеншлегер тырихыгъ.

Культурэр

ЯИоф егугъух

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхыльеджаплэ литературэмрэ краеведениемрэклэ иотдел илофышлэхэр чаныгъэ-хъупхъагъэмклэ къахэщы. Отделыбэу мыщ щызэхэщэгъэм мыр анахъ ин.

Непэ адыгабзэм, адыгэ литературэм, адыгэ тарихым, адыгэ этикетым, тичылопс афэгъэхыгъэ тхыль зэфэшхъа-фыбэу къыдэкIыхэрэр мыщ зэкIэ члэлъых, тхыльеджэу къауа-лэхэрэми зыфаер сыдигъуи чIагуатэ.

Отделым ипащэр Мэрэты-къо Зарем, мыщ Иоф щашлэ Айтэчыкъо Рузан, Пэнэшъу Рус-лъан, ГъукIэлI Асиет, Унэрэкъо

Джэнэт. Мыхэр къычIахъэрэ нэбгырэ пэпчъ бэшлагъэу ежъ-щтыгъэхэм фэдэу, Iэдэбэу, нэ-гушлоу цыфхэм апэгъокIых. Узыфэе литературэр, гъэзетхэр, журналхэр нэрэ-лэрэм къып-фагъотых, аужыпкъэм, къыб-делэхэзэ, къыпфыхагъэщы, угу къагъэшлэ, о пшъхъэкли узфа-гъэсакъыжы. Мыщ фэдиэ тхыль шъэ ыкIи мин пчъагъэу тхыль-еджаплэм щызэгъэзэфэагъэр

цыфхэм арагъэшлэнымклэ амал зэфэшхъафхэр къызфагъэфедэх: тхыльыкIэхэм якъэгъэлъэ-гъонхэр, адыгэ литературэм, бзэм, наукэм, гъэсэныгъэм, культурэм, спортым, нэмыкI лъэныкъохэм ащыпэрытхэу гъэхъагъэхэр зилэхэм ямэфэкI инхэр ащыгъупшэхэрэп. «Хэку дышъэм идэхэгъэ-баигъ», «Ти Адыгей», «Тичылопс» зыфилорэ къэгъэлъэгъонхэм къытэшлэкIы-

гъэ дунаим ехылылэгъэ тхыгъэ-хэр бэу ащытэлъэгъух, джащ фэд, адыгэ тхаклохэм, усаклохэм, журналистхэм, адыгабзэр зыгу пэблагъэхэм ятхыгъэ хэутыгъэ зэфэшхъафхэри, тхыльэу илъэ-сым къыкIоцI къыдэкIыхэрэри сыдигъокIи нэплъэгъум итых.

Ауми, анахъ мэхъанэ зэра-тыхэрэр адыгэ тхаклохэу тили-тературэ тэмэкпъ фэхъугъэхэр къызыхъугъэ мафэхэм яхъуллэу мэфэкI къэгъэлъэгъонхэр зэхэ-щэгъэнхэр ары. Мары, икIыгъэ мазэм мэкIайхэм зэратегъэу Адыгеим лъэпкъ къашъомкIэ и Къэралыгъо академическэ ан-самблэу «Налмэсыр» зызэхэ-щэгъэр илъэс 85-рэ зэрэхъу-гъэм фэгъэхыгъэр, адыгэ уса-клоу Нэхэе Руслъан къызы-хъугъэр илъэс 80 зэрэхъугъэм

ехылылэгъэ къэгъэлъэгъонхэр щызэхэщэгъагъэх.

Тиреспубликэ ищылаклэ, ицыфхэм, ичылопс, зэкIэ щылэ-клэ-псэукIэм уафэнэлосэным-клэ, хэшлыкI нахъ афыуилэ хъу-нымкIэ мыхэм лъэшэу яшлуагъэ къэкIо. Мазэ е мафэ блэкIырэлэ горэкIэ тхыльеджэхэр зэра-гъэгущоштхэм емыгупшысэхэу. АщкIэ мы отделым илофышлэхэм уиныдэльфыбзэ шлу плъэгъуныр, уиадыгэ литературэу, уиреспу-бликэ итарихъ ущыгъозэныр, ухэтми цыфыгъэ пхэлъын зэ-рэфарэ къагъэлъагъо, алэкIэлъ амал-шыкIэхэм япхыгъэу дэгъоу ар зэшлуахы. ТапэкIи ялофшлэн гуетыныгъэу фыря-лэм къыкIырамыгъэчынэу, псау-ныгъэ пытэ ялэнэу тафэлъало.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

ТхылъыкIэхэр, шIэжъыр

Унагъо пэпчъ ищыкIагъ

ШIэныгъэлэжъэу Цуекъо Алай «Адыгэмэ альэкъуацIэхэмрэ ятамыгъэхэмрэ» зыфилорэ тхылъыр 2015-рэ ильэсым Мыекъуапэ кыщыди-гъэкIыгъ.

Тхылъыр цыфхэр зыгъэгумэкIыхэрэ лъэпкъ лъэкъуацIэхэм ятхыкIэрэ лакъохэм ятамыгъэхэмрэ афэгъэхыгъ. Ильэси 10 Iоф зыдишIэгъэ тхылъыр еджакIохэм ашIогъэшIэгъон. Адыгэ унагъо пэпчъ ащ фэдэ тхылъ илэн фаеу зылъытэрэмэ адетэгъаштэ.

— Цыфыбэ тхылъым кыизэрэклэупчIэрэр сидуапэ, ау ащэфынэу алуагъэми тучанхэм ачIэ-лъыжъэп, — кытилуагъ Цуекъо Алай. — Тхылъым ия 3-рэ едзыгъо сэгъэхъазыры. Хэхьоныгъэу ащ фэсшIыгъэр макIэп.

Лъэшэу сафэраз лъэкъуацIэхэм якъэлуакIэ, тамыгъэхэм ятеплэ сыугъоихэ зэхъум Iэпылэгъу кысфэхъугъэхэм.

Хылушъом шыпсэурэ шапсыгъэхэм альэкъуацIэхэм ятхыкIэ ехылагъэу Цуекъо Алай телефонкIэ кыфытеох, лакъохэм ятамыгъэхэм якъэбархэр кыфалуатэх. Мыекъуапэ, Кошхэблэ районым, нэмыкIхэм ащыпсэурэмэ тхылъым хэхьоныгъэхэр фашIыхэ ашIоигъу. Зы лакъом итамыгъэхэр зэфэмыдэхэу кыизэрэхэкIырэм, лакъом тамыгъэ заулэ илэнэу зэрэхъу-

гъэм, фэшъхъафхэм авторым уащегъэгъуазэ.

Гум къео тиныбжыкIэхэм ащышхэм, анахъэу спортсменхэм, культурэм илофышIэхэм, адыгабзэкIэ альэкъуацIэ тэрэ-

зэу кыталон амылэкIэу кыизэрэхэкIырэр. Бзэр — псэ. ЛъэкъуацIэм лакъор кырыо-шIэжъы.

Цуекъо Алай тхылъыр кыизыдегъэкIым ыуж адыгэхэм яунэ ихъапIэхэм, щагу дэхъапIэхэм лакъохэм ятамыгъэхэм ясурэтхэр атырашIыхъагъэх. Анахъэу кыхэдгъэщмэ тшIоигъор автомашинэ пэпчъ Iоми хъунэу лакъом итамыгъэ исурэт зэрэщытетла-гъорэр ары.

Лъэпкъ шIэжъыр, адыгабзэм изэгъэшIэнрэ игъэфедэнрэ щыIэныгъэм щыпхырищыхэзэ, авторым зэгъэпшэнхэр уегъэшIых. Тхылъым иккыдэгъэкIын ахъщэу тефэщтыр, нэмыкI зэхэщэн Iофхэр кыдэтэлъытэх. IэкIыб къэралхэм арыс тилъэпкъэгъухэр тхылъым кыизэрэклэупчIэхэрэр кыхэдгъэщызэ, лъэпкъ шIэжъым изыкъегъэлэтын Цуекъо Алай зэрэпылъыр IофшIэгъэ дэгъоу тэлъытэ. Тхылъыр шIэхэу кыхаутынэу тэгугъэ.

Тхэквондо

Ристэ Аминэ игухэлъхэр

Адыгэ Республикэм испорт еджапIэу N 2-м тхэквондомкIэ зыщызыгъэсэрэ Ристэ Аминэ Урысыем ихэшпыкIыгъэ командэ аштагъ.

ЕджапIэм ипашэу, Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс тыщигъэгъо-загъ егъэджен-зыгъэсэн зэлукIэгъухэр квалэу Рязань зэрэщыкIохэрэм.

Тренерэу Олег Тыщенкэм ыгъэсэрэ Ристэ Аминэ Урысыем

ихэшпыкIыгъэ командэ хэтэу Европэм ыкIи дунаим язэлукIэгъухэм зафегъэхъазыры.

Спорт лъэпкъэу тхэквондор Ристэ Аминэ ыгу рехъы, зэнэкъокъухэм ахэлажъэзэ илэлэсэныгъэ хегъахъо, медальхэр кыдихыхэ шIоигъу.

Футбол

Англиер ыкIи Италиер

Европэм футболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжъэрэ командэхэм финалныкъом хэхъэрэ ешIэгъухэр аухыгъэх.

Италиер Испанием зыдешIэм, зэлукIэгъу уахътэр ыкIи такъикъ 30-у къафыхагъэхъуагъэр 1:1-у аухыгъ. ПенальтикIэ 4:2-у Италием теклоныгъэр кыдихыгъ.

Англиер Данием зыдешIэм, такъикъ 90-м ыуж пчъагъэр 1:1-у щытыгъ. Командэхэм такъикъ 30 къазыфыхагъахъом, Англием ихэшпыкIыгъэ командэ пенальтикIэ Iэгуаор Данием икъэлапчъэ дидзагъ, 2:1-у теклоныгъэр кыдихыгъ.

Дышъэм иккыдэхын фэгъэхъыгъэ клэух зэлукIэгъум Англиерэ Италиерэ щызэнэкъокъушхы. ЕшIэгъур бэдзэогъум и 11-м зэхэщэшт.

Зэфэхъысыжъхэр

Зэнэкъокъур амыухызэ зэфэхъысыжъхэу тшIыхэрэм къащыхэтэгъэщых Германиер, дунаим ичемпионэу Франциер, Европэм ичемпионэу Португалиер, Бельгиер, фэшъхъаф командэ лъэшхэр медальхэр зыхышхтхэм зэрахэмыфэщтхэр.

2016-рэ ильэсым Португалием Европэм изэнэкъокъу апэрэ чIыплэр кызыщыдехым, хэгъэгум мэфэкI мафэкIэ щыхагъэунэфыкIыгъагъ.

Урысыем ихэшпыкIыгъэ командэ пэшлорыгъэшъ ешIэгъухэм теклоныгъэр зэ кыщыдихыгъ. Финляндием 1:0-у дешIагъ. Бельгием, Данием афэдэ командэ лъэшхэм Урысыем иешIахлохэр атеклонхэм непэ фэхъазырхэп — зэнэкъокъум ар кыушы-хъатыгъ.

Урысыем ихэшпыкIыгъэ футбол командэ итренер шъхъаIэу щытыгъэ Станислав Черчесовым мы уахътэм щыклагъэу фалъэгъурэр макIэп. Европэм ыуж дунэе зэнэкъокъур зэрэщыIэщтыр кыдэтэлъытэмэ, сьд фэдэ хэкIыплэхэр пащэхэм къагъо-тышхтхэ?

Зэхэзыщагъэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-шылэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаIыхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимышхэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыхы.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, теле-радиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэlorы-шIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр

4360

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 1376

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр

Сыхъатыр
18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр

Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхъаIэр

**Дэrbэ
Т. И.**

ПшгъэдэкIыжъ зыхъырэ секретарыр

**Хъурмэ
Хъ. Хъ.**